

Reviczky Gyula
MARGIT SZERENCSEJE

Kisregény

AMTAK Bt, 2025

Cop. AMTAK Bt, 2025

Felelős szerkesztő: Varsányi József

Kiadó: AMTAK Bt, 2040 Budaörs, Semmelweis u. 6/B.

06 20 218 6762 amtakbt@gmail.com

www.amtak.hu

Látogasson el webáruházunkba, és böngésszen!

ISBN 978-615-6907-68-4

Készült: AMTAK Bt, Budaörs

Tartalom

1 A vármegye mulat.....	4
2 A Szép Ház lakói	22
3 Az éhes és a jóllakott	50
4 Hangverseny Basaváron	67
5 Fekete Bódog nyilatkozik.....	83
6 A vetélytársak.....	98
7 Dálnok András utazása	113
8 Áldatlan frigy.....	120

A vármegye mulat

Kisvárosi fogadó ebédlőjében vagyunk. Egyikében ama repedezett falú, tarka mázolású, homályos helyiségeknek, aminők ma már csak a vasúttól félreeső városokban találhatók. A patriarkális időkre emlékeztet itt minden: a zsíros, ócska bőrdíványok, az asztalok hosszában, a késnyergek a tányérok oldalán, a függő petróleumlámpák, rojtos papíreornyóikkal, a repedésektől porzó padló, a rostélyos és spalettás ablakok és a boltíves folyosóra nyíló ajtó. Bármerre tekintesz, minden bizonyos állandóságot mutat. A nyikorgó ajtószárny, a plafon füstös angyalkái, a természetes, zöld cserépkályha, a söntés előtt bóbiskoló csapos jelképileg szólnak hozzád, hogy itt nincsenek futó vendégek, akik megisszák sörüket, kifizetik borjúszeletüket, s aztán odébbállnak. A Fehér Medvébe nem szokás csak betévedni; akik itt vendégek, azok itt is tanyáznak. Tajtékpipástól, csibukostól jönnek ide a hivatalból; a Fehér Medvében találja őket már az alkony, ott vacsorálnak, ott röpítik el a legfrissebb adomákat, ott szidják a zsidót, és ott kalabriászoznak, míg Morfeusz nem kezdi fűjni a takarodót.

A délelőtt a pókok, egerek és dongók ideje. Ekkor tudniillik üres az ebédlő, kivéve az oly rendkívüli napokat, mint a mai, mely az elmúlt megyebálra virradt meg. Különben a fekete frakkok és fehér nyakkendők mindjárt elárulták, hogy itt az éjt átbálozott emberek vannak együtt.

Hogy a zajos beszélgetés, poharazás, muzsikáltatás már jó régen tarthat, arra nem csupán az előrehaladt időből lehet következtetni, hanem az ebédlő állapotából is. Az asztalkendő teljesen át van ázva fehér és vörös bortól és pezsgőtől, a földön szerteszét eltört poharak cserepei hevernek, az összevissza köpdösött padló tele van cigarettavégekkel, szivarcsutakokkal. A cigányok asztalán egész batteriája ásít a kiürített, hosszú nyakú borosüvegeknek; a játékasztalnál pedig már a harmadik pakli kártya piszkult el.

A hosszú főasztalnál egy apró szemű, pufók képű, kotletszakállú fiatal férfi viszi a szót. Az *r* betűt, ha a beszéd hevében el nem felejtí, törve ejti ki, monoklit hord, és kék frakk van rajta, sárga gombokkal. Látszik minden mozdulatán, hogy ebben a társaságban hangadó. Még csak harmincéves, és már törvényszéki elnök. Családja, a Szentannay-nemzetség, a megyében a leggazdagabb. Apja kamarás, anyja született báróné. Innen ered a tekintélye.

Pajtásait ő szokta mulattatni. Győzte szóval is, jókedvvel is. Szeretett kötődni, csipkedni, de azért komolyan soha nem sértett meg olyan embert, akivel leült egy asztalhoz. Most is ingerkedett egy mellette ülő, a harminc éven még alul levő, magas, sovány, ritka, barna körszakállú, sápadt fiatalemberrel.

- Tudjátok-e András barátunk legújabb úti programját?... - szólt a körülülőkhöz fordulva. - Nem?... Akkor készül Budapestre utazni, ha majd kiépül a vasút Basavárig. Igaz-e, Andris?... Mert a bal szomszédom kételkedik

szavaimban, s azt mondja, hogy arra vársz, míg Budapestnek egymillió lakosa lesz.

- Most csak az a kérdés - válaszolt a megszólított fiatalember kissé izgatottan -, mi következik be előbb; az, hogy Basavárnak vasútja, vagy hogy Budapestnek egymillió lakosa lesz.

- A te utazásod mindenesetre legutoljára marad, Andris!

András, akit a vezetékevény Dálnoknak hívtak, türelmetlenül fölkel, s egyszer végigmérte az ebédlőt. Szemeiben szokatlan tűz ragyogott, idegesen dörzsölte ujjait, s Szentannay előtt féloldalt megállva, félig maga előtt mormogá:

- Bizony több hasznom lett volna belőle, ha annyit utazom, mint te.

A kártyaasztalnál egy kopaszodó, hosszú hegyes körmű ifjú a bortól akadozó nyelven rákiáltott, menjen Muki háta mögül, mert megfordítja a szerencsáját. András vállvonva állt félre, s a következő pillanatban a Mukinak mondott úr egy körülbelül negyvenéves, nagy bajszú, kövér tokájú férfi nagy zsinórt húzott be három filkóval. Muki úr megveregette a hegyes körmű ifjú vállát, amért így örködik szerencséje fölött, s a kasszából orrocskákat tolt oda neki. Tizenhat! - számítgatta magában a hegyes körmű. Ennyedik orrocskát kapta most Gereblyés János, azazhogy Muki árvaszéki elnöktől.

Dálnok András közben visszatért az ivók asztalához, melyet még mindig Géza tartott szép szóval. Midőn meglátta Andrást, megint ráfordította a beszédet.

- Te András, holnap Budapestre utazom! Nem kísérnél el a vasúti állomásig? Onnan kocsimon jöhetnél vissza Basavárra. Ez ugyan nem nagy utazás, de oly szenvedélyes turistának, mint te vagy, egy alkalmat se szabad elmulasztania.

A társaság megint nevetett.

András mentegetődzött, hogy dolgai vannak.

- Dolgaid vannak! Mulatságos ember! Hiszen összes eddigi ügyvédi praxisod három sommás kereset kitöltéséből áll.

Az ingerkedést félbeszakította egy szörnyen elázott úr, aki a várnagyi díszes hivatalt látta el. Azt a kérdést vetette föl, nem jó volna-e már hazamenni. No csak ez kellett! Az egész társaság zúgással válaszolt. Még a kártyázóknak is megsúgta az ösztön, hogy itt most merénylet készül a vármegye ellen; ők is *le velé-t*, *olyan nincs-et* kiabáltak. A megye bálja után a vármegyének legalább négy napig szünetelnie kell. Ez tradíció, amelyet nemhogy Purdéh Barnabás, de még az atyaisten kedvéért sem szabad megváltoztatni.

A nagy zúgásra a cigányok fölrezzentek horkolásukból, és fülreszelő módon belekezdtek a *zikcene-zakcené*-be, de a

kártyázók ácsijára, a Géza intésére csakhamar elhallgattak, s tovább horkoltak.

Szentannay döfött egyet szomszédján, az alügyészen.

- Most meg fogom neked mutatni, hogy táncolt András barátunk Galach Margittal.

S kiállt a szoba közepére, magával rántotta az elázott várnagyot, s lobogtatva izzadt zsebkendőjét, közkacajra addig pörgette Barnabást, míg egészen kifogyott belőle a szusz, s káromkodva hasra bukott. Szuszogva, nyögve, csak nagy nehezen bírt föltápáskodni s visszabotorkálni helyére, ahol belekönyökölt a boros abroszba, melyre csakhamar feje is lecsúszott.

- Nézd csak! Barnabás még az abroszról is leissza a bort. - E szavakkal bökte meg Szentannayt egy villogó szemű, duzzadt ajkú, kiálló ádámcsutkájú ifjú, aki nem volt más, mint Kortés Dini aljárásbíró.

- Hagyd a szegényt! Jobban van ő elázva, mint az az abrosz.

Ezalatt az, akiről szó volt, két kezét is használatba véve, valahogy talpra állott, ensipkája helyett fejébe vágott egy selyemklakkot, s kifelé bukdácsolt. Az asztalnál ülők sem a kalapcserét, sem a bukdácsolást nem vették észre, mert ugyanekkor az ebédlő sarkában a kályha mellett valaki ráförmedt egy másvalakire.

- Hát nem ád? Jól van! Hanem ide többé ugyan nem teszi be a lábát közülünk senki! Ejha!

Szentannay fölkel.

- No, no, Fodrikám! Bizonyosan nem adott kölcsön Márton úr? He?

- Hitvány száz forint az egész.

- Márton úr, ez nem illik. Vagy akkora már a rovás? Négyszáz, ötszáz, mi?...

Márton úr azt a nem egészen új okot hozta fel, hogy elvből nem ad.

- Hát nem adna nekem se?

- A méltóságos elnök úr kivétel.

- No hát, jöjjön ide, fizetek!

Miután Heil Márton úr, a Fehér Medvéhez címzett fogadó tulajdonosa összeszámította minden fizetnivalót, Szentannay végigfutotta a meglehetősen zsíros számlát, azután kivette tárcáját és fizetett. Száz forintot azonban lefogott, s azt a Fodrikámnak szólított úrnak adta át oly magyarázattal, hogy ezt Márton gazda kölcsönzi. A fogadós tiltakozott, hogy ő a méltóságos elnök úrnak szívesen hitelez akármennyit, de Fedor báró úr... ez egészen más... Szentannay azonban úgy tett mintha nem is hallotta volna Heil úr kifogását, Fedor báró pedig már a

kártyások közt ült s játszott. De különben is, most ismét Barnabás vonta magára a figyelmet.

Meszes kabátujjakkal s kidülledt, könnyező szemmel tért vissza a várnagy. Géza kérdésére, látott-e már rókavadászatot fekete frakkban, azt felelte, hogy látott, s midőn faggatni kezdték, ugyan hol, nyugodtan azt felelte:

- Gyertek ki, megmutatom.

- Lefőzött! - Nem lehet rajta kifogni! - Erre iszunk! - zajongott az asztal összevissza.

Koccintottak és újra ittak. Csak a Dálnok András pohara állt mindig érintetlenül. Hiába gúnyolták száraz gégének: nem akart inni semmi áron.

Ekkor felállt Szentannay.

- Éljen Galach Margit!

- Éljen! - kiabálták mind egy torokból. Az összecsengő poharak közt volt az Andrásé is. Koccintott, és fenékgig ivott. Géza úgy vágta üres poharát a földre a cigányok közé, hogy az üvegsörömpölésre mind fölriadtak.

- Tust a szép Galach Margitnak! Tust! Hejh, halljátok, álomszuszékok!

A cigányok keserves cincogással megint rárántották a *zikcené*-t. Ekkor tért vissza az ivókhoz Terebessy Pál, a

hegyes körmű ifjú, akire Margit említése az orrocskánál is nagyobb vonzóerőt látszott gyakorolni.

- Ki beszél itt a szép Margitról? Fogadni merek, hogy már a varrógép előtt ül, s pik-pik, készíti új ruháját a nőegyleti hangversenyre.

Szentannay vállat vont.

- Jól teszi! Vagy tán a te kedvedért Párizsból hozassa a ruháit?

- Bánom én! Valamivel csak el kell tölteni az időt. Ha nem mehetünk sehova, harisnyát kötünk, ruhát varrunk.

Dálnok senki által észre nem vett égő pillantást vetett a beszélőre. Idegesen pödörgette bajszát, s várni látszott, mit válaszolnak a többiek Terebessy homályos szavaira.

Ittak és hallgattak. Dálnok is újra felhajtotta borát, aztán Terebessyhez fordult:

- Ki nem mehet sehová?

- Édes istenem, de nehéz felfogású vagy! Az anyját csak nem hozhatom ide tanúnak!

- Azt nem, mert két éve, hogy meghalt. De mégsem értelek. Beszélj világosabban.

- Eh, azt mondja egy diákközhíradás, hogy a holtakról csak jót beszéljünk vagy semmit.

Dálnok megint ivott. Ez utóbbi szavaknál azonban hirtelen letette poharát, s hevesen közbevágott:

- Hagyjuk a holtakat. Te Margitról beszéltél.

- Én istenem, hát igen. Megint egy közmondásra figyelmeztesselek? Tudod, az almáról meg a fájáról...

Dálnok nem szólt többet. Szentannay vette fel a kesztyűt.

- Hja, a tiltott fának a gyümölcse. Abból te nem eszel, pajti! Talán savanyú is? Nem? Neked már az se tetszik, hogy Margit nem öltözködik a legutolsó divat szerint, és nem hord akkora turnürt, mint Adél, Gizella, Irma... Okosan, Basaváron lakik, s nem neked akar tetszeni.

- Tán neked? Miattam! Azt is mondhattad volna, hogy mai ruhájának dereka úgy illett neki, mintha ráöntötték volna. Pedig hogy össze volt tákolva! Hahaha!

- Mégis Margit volt a bálkirálynő!

Most az általános figyelem a dívány felé fordult, ahonnan ez a megjegyzés hangzott. Ott feküdt rajta hosszában egy kopaszos, kipomádézott, beretvált képű, kurta és keskeny bajuszú férfiú. Ásítva mondotta ama szavakat, s nem törődve véle, tudomásul veszik-e vagy sem, befordult a dívány támlája felé, hogy tovább aludjék. Időközben még eszébe juthatott valami, mert újra kifordult Dálnok és Szentannay felé, s valamivel élénkebben rájuk szólt:

- Ne hagyjátok magatokat!

Terebessy ezalatt leült az ivók közé, s körmeit tisztogatva a legújabb keringőt füttyörészte. Közbe-közbe kihívó pillantásokat vetett Margit két védője felé. Hozzá nagyokat ivott. András elhallgatott. Szentannay a díványon fekvő kopaszos urat iparkodott belevonni a társalgásba. Ez azonban csak ímmel-ámmal, kurtácskán válaszolgatott. Szófukar és álmos volt. Csak Galach Margit emlegetése nyitotta meg a száját. Midőn az elnök ezt észrevette, megint ráterelte a beszédet, azt állítva, hogy Pali azért áskálódik Margit ellen, mert a második négyesnél kikosarazta.

A kopaszos úr arcával megint a társaság felé fordult, de csak annyit mondott:

- Persze.

Terebessyben erősen kezdett működni az ital. Természetesnek találta, hogy nem táncolhatta azt a négyest Margittal, mert arra a bál előtt már egy héttel fogadott volt Dálnokkal. Neki nem szokása a nőket megostromolni. És Margit mégis külön az ő számára tartotta fenn a harmadik négyest; ő azonban csak azért is mással táncolta. Hiszen ha akarná...

És hetykén nevetett.

- Nos mi lenne, ha akarnád?... - nevetett Szentannay is.

- Akár ma is megkérhetném.

- Akár ma is?

- Akár most mindjárt!

Géza fölkel, és hátrakiáltott a kártyázókra, figyeljenek ide, mert mulatságos ötlete támadt. Aztán Terebessyhez fordult:

- Fogadsz?

- Ha tetszik, miért ne?

- Helyes! Kezet rá!

Összeparoláztak. Géza kivette az óráját.

- Egy fertály tizenegyre. Gényeyék már fel vannak öltözve. Mehetsz mindjárt. Én addig jégbe hűtettem a pezsgőt. - S odaszólt a szundikáló vendéglősnek: - Gazduram; állítson jégbe tíz üveg Chambertaint.

A vendéglős fölkel, és indult kifelé, hogy a megrendelést teljesítse. Géza utána kiáltott:

- Terebessy úrral fogadtunk.

Márton uram visszafordult, s meghajtotta magát Szentannay előtt:

- Majd, ha méltóságos kamarás úr elveszti a fogadást.

- Rossz jel, barátom - nevetett Géza. - Heil úr se bízik a szerencsédben.

Dálnok útját állta Terebessynek, aki a tükör elé lépett.

- Csak nem követed el azt az örültséget?

- Örültség neked, akiben megaludt a vér. Én elememben vagyok.

- De kudarcot vallasz.

Terebessy kicsinylő pillantással végigmérte Dálnokot, s eközben a tükör előtt igazgatta magát. Ritka haját zsebfésűjével lehető arányosan rendezte el, körmeit kitisztogatta, cipőjét egy szalvétával leporolta, rozsdás bajuszát fölfelé sodorta, azután kecsesen megfordult a sarkán, s hintázó léptekkel kilebegett, még az ajtóban is visszakiáltva, hogy egy óra múlva tapasztalni fogják milyen legény ő.

A mulatók hamarjában nem tudták, hogyan viselkedjenek Terebessy önhittségével szemben. Maga Szentannay se hitte, hogy az az élősdí komolyan veszi majd a fogadást. Pillanatnyi csend állott be, mialatt a vármegye urai némán egymásra néztek. A hallgatást a díványon ásítozó pomádés úr szakította meg; de most már fölkelt, és karját is lóbálta beszéd közben.

- Hadd menjen a szamárr! Akkora kosarat kap, hogy nem fogja bírni idecipelni.

A többiek is így vélekedtek, s előre is örültek a tréfának s az ivás folytatására levő ürügynek.